

The factorial structure of bryant's savoring beliefs questionnaire among parents of children with autism

Shahrzad Azimi¹, Hayede Saberi², Fariborz Bagheri³

1. Ph.D Candidate in Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. E-mail: Shahrzad.azimii@gmail.com

2. Associate Professor, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran. E-mail: h.saberi@riau.ac.ir

3. Associate Professor, Department of Psychology, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. E-mail: f.bagheri@srbiu.ac.ir

ARTICLE INFO

Article type:

Research Article

Article history:

Received 21 May 2023

Received in revised form
17 June 2023

Accepted 22 July 2023

Published Online 23 July
2023

Keywords:

Autism,
Savoring beliefs,
Factorial Structure

ABSTRACT

Background: One of the important variables in relation to parents with autistic children is savoring beliefs. savoring beliefs are considered as components of mental health and have a direct correlation and relationship with psychological well-being. Researches show that parents of autistic children are exposed to all kinds of physical and mental injuries, for this reason, identifying, growing and expanding favorable beliefs to prevent injuries and improve mental health in this group of parents seems necessary. In Iran, so far, no valid tool has been reported to measure savoring beliefs in parents of children with autism.

Aims: The purpose of this research was to investigate the factor structure of the savoring beliefs questionnaire among parents of children with autism.

Methods: The method of the present research was applied in terms of purpose and correlational in terms of the nature of the data. The statistical population of the research included all parents with autistic children in schools and autism associations in the cities of Tehran, Karaj, Shahriar and Hashtgerd in 2022. The sampling method was accessible of targeted type and the statistical sample of the research included 321 people (248 women and 73 men) from parents of children with autism. To collect information, the questionnaire of savoring beliefs (Bryant, 2003) and psychological well-being (Ryff, 1980) were used. Data analysis was also done with confirmatory factor analysis and Cronbach's alpha coefficient using SPSS₂₅ and AMOS₂₄ software.

Results: The results of the present study showed that each of the items in the questionnaire has the necessary power to measure the components of savoring beliefs (anticipation, enjoying the moment and remembering) and each of the components has an acceptable power to measure the general factor of savoring beliefs. Cronbach's alpha coefficients of the three components of prediction, enjoyment of the moment and recall in the savoring beliefs questionnaire were calculated as 0.89, 0.91 and 0.84, respectively. Based on this, it can be said that the items of each of the components of the savoring beliefs questionnaire have an acceptable internal consistency.

Conclusion: According to the findings, it seems that the Iranian version of the savoring beliefs questionnaire is a valid scale for measuring attitudes regarding the ability to enjoy positive experiences, whether in anticipation, enjoyment of the moment, or recall. Also, this questionnaire has suitable psychometric properties for use in research activities and clinical work.

Citation: Azimi, Sh., Saberi, H., & Bagheri, F. (2023). The factorial structure of bryant's savoring beliefs questionnaire among parents of children with autism. *Journal of Psychological Science*, 22(125), 933-949. [10.52547/JPS.22.125.933](https://doi.org/10.52547/JPS.22.125.933)

Journal of Psychological Science, Vol. 22, No. 125, 2023

© The Author(s). DOI: [10.52547/JPS.22.125.933](https://doi.org/10.52547/JPS.22.125.933)

✉ **Corresponding Author:** Hayede Saberi, Associate Professor, Department of Psychology, Roudehen Branch, Islamic Azad University, Roudehen, Iran.

E-mail: h.saberi@riau.ac.ir, Tel: (+98) 9126972253

Extended Abstract

Introduction

Autism is a condition that manifests across various racial, ethnic, cultural, and social groups. According to the Centers for Disease Control and Prevention, the occurrence of autism in newborns was estimated to be 1 in 59 births in 2018. It is more prevalent in boys, being four times more common than in girls, and it affects individuals of both genders (Centers for Disease Control and Prevention, 2018).

Autism disorder has been defined as a pervasive developmental disability that accompanies a child from birth. Autism disorder is one of the pervasive developmental disorders, which is associated with severe impairment in several developmental areas, including social interaction and communication skills and bizarre behaviors, desires and activities (Ganji, 2022). This disorder starts before the age of 3 and its prevalence is 4 to 5 times more in boys than in girls. According to the statistical diagnostic criteria of mental disorders, the fifth edition (DSM-5), autism spectrum disorders are defined as disturbances in social relationships and limited/repetitive behaviors or interests (Yates & Couteur, 2016).

These deficits are frequent and persistent, usually occurring in early childhood and likely to lead to dysfunction in various domains (Yates & Couteur, 2016). The family plays a significant role in coping with the consequences of an accident or illness affecting one of its members, particularly when it involves a child. Managing a child with a disability or chronic illness is one of the most challenging and stressful experiences for any family (Hassani, Haghighat & Benissi, 2019). Autism disorder not only deviates a child from their typical developmental trajectory but also impacts the entire family system, with parents taking on a significant role in navigating the challenges it presents. Like many other disorders, autism has an influence on the dynamics and functioning of the family unit. (Snyder & Troiani, 2020). Savoring beliefs are a significant factor for parents of children with autism disorder. Cultivating a strong sense of humanity can enable individuals to acknowledge that positive experiences are an integral aspect of being human and should be cherished.

Furthermore, individuals who show kindness to themselves during challenging moments may derive greater pleasure from positive experiences, as the act of enjoying such moments can be seen as a form of self-kindness that reinforces positive emotions (Schellenberg et al., 2022).

On the other hand, enjoyment may lead to self-kindness. Enjoyment can include appreciating one's accomplishments, paying attention and being aware of one's ongoing experiences, by trying to understand and explore feelings. In other words, it refers to people's desire to appreciate the past (reminiscence), the present (savoring the moment) and the future (anticipation) (Bryant & Veroff, 2007). In fact, mindfulness is important for experiencing pleasure, because awareness of the present is essential to understanding it (Bryant, 2021). Sharing with others, making memories, self-encouragement, comparison, perceptual acuity, absorption, behavioral expression, time awareness, counting blessings, hedonic thinking are strategies or methods of enjoyment. It is assumed that people are aware of how they can enjoy positive life experiences, and this self-awareness is manifested in the form of beliefs about one's ability to enjoy, known as savoring beliefs (Deiner & Deiner, 1996). It appears that the behavioral issues of children with autism spectrum disorder put their parents under a lot of stress and strain in social, professional, economic, marital, and even parenting relationships. Therefore, considering the importance of measuring favorable beliefs in this category of parents, the purpose of this research was to validate this questionnaire in Iranian society. Also, the current research was conducted with the aim of answering this basic question: does the set of questions that measure the different scales of the favorable beliefs questionnaire have high internal consistency and does the favorable beliefs questionnaire have sufficient reliability in the sample of parents with autistic children?

Method

The method of the present research was applied in terms of purpose and correlational in terms of the nature of the data. The statistical population of the research included all parents with autistic children in schools and autism associations in the cities of Tehran, Karaj, Shahriar and Hashtgerd in 2022.

Taking into account the number of questions in the savoring beliefs questionnaire (24 questions) and Morgan's table, 321 people were selected according to gender (248 women and 73 men) with the available sampling method of the targeted type. The criteria for entering the present study was having at least one child with autism spectrum disorder, and the exclusion condition was also suffering from fragile x syndrome, cerebral palsy, and defects in hearing and vision systems.

To collect information, the questionnaire of savoring beliefs (Bryant, 2003) and psychological well-being (Ryff, 1980) were used. Data analysis was also done with confirmatory factor analysis and Cronbach's alpha coefficient using SPSS₂₅ and AMOS₂₄ software.

Results

In the present study, 321 people (248 women and 73 men) of parents with children with autism participated with the mean and standard deviation of age 36.96 and 5.53 years. The education level of the participants was 46 (14.3%) below diploma, 92 (28.7%) diploma, 24 (7.5%) postgraduate, 106 (33%) bachelor and 53 (16.50%) postgraduate or higher. The gender of children with autism was 127 (39.6%) girls and 194 (60.4%) boys. Finally, the mean and standard deviation of the age of children with autism were 7.10 and 2.45 years, respectively.

The appropriateness indices related to the measurement models of the savoring beliefs questionnaire are shown in Table 1.

Table 1. Fit indices related to measurement models of savoring beliefs questionnaire

Fit indices	Three factor model	One factor model	Hierarchical three-factor mode		Cut off
			Modified model	Basic model	
Chi square	2358.25	624.43	597.60	498.90	-
Degrees of freedom	252	249	249	243	-
df2□	9.36	2.51	2.40	2.05	Less than 3
GFI	0.442	0.861	0.865	0.907	0.90>
AGFI	0.336	0.833	0.837	0.861	0.85>
CFI	0.548	0.919	0.925	0.945	0.90>
RMSEA	0.162	0.069	0.066	0.057	0.08>
PGFI	0.327	0.715	0.719	0.723	0.50>
IFI	0.550	0.920	0.927	0.945	0.90>
TLI	0.505	0.911	0.917	0.938	0.90>

Also, in the present study, in order to evaluate the convergent validity of the savoring beliefs questionnaire, the correlation coefficients between its

components and the psychological well-being questionnaire components were examined, the results of which are presented in Table 2.

Table 2. Correlation coefficients between the components of the savoring beliefs questionnaire and psychological well-being

Variables	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. savoring beliefs- anticipating	-								
2. savoring beliefs-savoring the moment	**0.42	-							
3. savoring beliefs- reminiscing	**0.49	**0.38	-						
4. Self-Acceptance psychological well-being	**0.35	**0.29	**0.30	-					
5. psychological well-being - Autonomy	**0.27	**0.24	**0.21	**0.65	-				
6. psychological well-being - Environmental Mastery	**0.38	**0.34	**0.35	**0.63	**0.34	-			
7. psychological well-being - Positive Relations with Others	**0.32	**0.26	*0.38	**0.57	**0.36	**0.48	-		
8. psychological well-being in Life - Purpose in Life	**0.36	**0.27	**0.30	**0.54	**0.50	**0.39	**0.32	-	
9. psychological well-being - Personal Growth Mean	**0.29	**0.31	**0.33	**0.62	**0.48	**0.42	**0.37	**0.41	-
The standard deviation	94.29	76.28	87.29	72.11	32.11	97.10	19.12	68.10	9.91
Cronbach's alpha coefficient standard deviation	12.6	58.6	5.93	03.3	18.3	51.3	40.3	87.3	3.38
	0.89	0.91	0.84	0.56	0.69	0.67	0.71	0.64	0.68

**P< 0.01

Conclusion

The present study was conducted with the aim of investigating the factor structure of the savoring beliefs questionnaire among parents of children with autism. The findings of the current research, which showed that the savoring beliefs questionnaire is a valid and reliable measure and scale of people's beliefs about their capacity to enjoy positive experiences, are in line with the results of studies by Bryant (2003), Nagy et al., (2022) and Golay et al., (2018) is consistent.

In the present research, we tried to compare the appropriateness indices of three questionnaire measurement models. The first model was a one-factor model in which all items were allowed to load on only one factor. The second model was three factors, in which each item was limited to the desired latent factor and the latent factors were allowed to be correlated with each other. The third three-factor model was a hierarchy, in which each item was limited to the intended latent factor and the latent factors were allowed to create factor loadings on the more general factor. Also, the findings of the research showed that there are more appropriate fit indices for the hierarchical three-factor model.

In this research, factor loadings were done in two stages, in the first stage, item number 12, which was related to the recall stage, and the smallest one was related to item number 23, which showed a person's enjoyment of the present moment. In the second step, the factor load of the components of prediction, enjoyment of the moment and recall also shows that the standard factor loads of all indicators are higher than 0.32 in both orders, which indicates the necessary power to measure the components of savoring beliefs and also acceptable power. For the general measurement of savoring beliefs in people. Cronbach's alpha coefficients of the three components of prediction, enjoyment of the

moment and recall of the savoring beliefs questionnaire (0.89, 0.91 and 0.84) also indicated acceptable internal consistency of the savoring beliefs questionnaire.

In general, the analysis of the factorial structure of the Iranian version of the savoring beliefs questionnaire showed that this questionnaire is a valid scale for measuring attitudes about the ability to enjoy positive experiences, whether waiting, enjoying the moment or remembering. Also, this questionnaire has psychometric properties suitable for use in research activities and clinical work.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the doctoral thesis of the first author in the Department of Psychology, Islamic Azad University Science and Research Branch. The present research was conducted with the code of ethics IR.IAU.SRB.REC.1400.092 from the ethics committee of the Islamic Azad University, Research Sciences Unit of Tehran. Ethical considerations have been observed in this research, and all participants participated in the research by filling out the consent form and knowingly. Before conducting the research, necessary explanations were given to the participants regarding the confidentiality of the information, research objectives and how to answer the questionnaires.

Funding: This research was done in the form of a doctoral thesis without financial support.

Authors' contribution: The first author of this article as the main researcher, the second author as a supervisor and the third author as a consultant were involved in this research.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest for this study.

Acknowledgments: We hereby express our gratitude to all participating parents, administrators of autism associations and schools who helped us in conducting this research.

ساختار عاملی پرسشنامه باورهای مطلوب برایان در بین والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم

شهرزاد عظیمی^۱، هایده صابری^۲، فریبرز باقری^۳

۱. دانشجوی دکتری تخصصی روانشناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مشخصات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

پژوهشی

تاریخچه مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۳۱

بازنگری: ۱۴۰۲/۰۳/۲۷

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۳۱

انتشار برخط: ۱۴۰۲/۰۵/۰۱

کلیدواژه‌ها:

اوتیسم،

باورهای مطلوب،

ساختار عاملی

زمینه: از تغییرهای مورد توجه در رابطه با والدین دارای کودک مبتلا به اوتیسم، باورهای مطلوب است. باورهای مطلوب از مؤلفه‌های سلامت‌روان محسوب شده و دارای همبستگی و رابطه مستقیم با بهزیستی روانشناختی است. پژوهش‌ها نشان می‌دهند والدین دارای کودک مبتلا به اوتیسم در معرض انواع آسیب‌های جسمانی و روانی قرار دارند، به همین دلیل شناسایی، رشد و گسترش باورهای مطلوب برای پیشگیری از آسیب‌ها و بهبود سلامت‌روان در این دسته از والدین ضروری به نظر می‌رسد. در ایران تاکنون ابزار معتبری برای سنجش باورهای مطلوب در والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم گزارش نشده است.

هدف: هدف از پژوهش حاضر، بررسی ساختار عاملی پرسشنامه باورهای مطلوب در بین والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم بود.

روش: روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از حیث ماهیت داده‌ها، همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی والدین دارای کودک اوتیسم در مدارس و انجمن اوتیسم شهرهای تهران، کرج، شهریار و هشتگرد در سال ۱۴۰۱ بود. روش نمونه‌گیری به صورت در دسترس از نوع هدفمند و نمونه آماری پژوهش نیز شامل ۳۲۱ نفر (۲۴۸ زن و ۷۳ مرد) از والدین دارای فرزند مبتلا به اوتیسم بود. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه باورهای مطلوب (برایان، ۲۰۰۳) و بهزیستی روانشناختی (ریف، ۱۹۸۰) استفاده شد. تحلیل داده‌ها نیز با روش تحلیل عامل تأییدی و ضریب آلفای کرونباخ و با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS^{۲۵} و AMOS^{۲۴} انجام شد.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر نشان داد، هر یک از گویه‌های پرسشنامه از توان لازم برای سنجش مؤلفه‌های باورهای مطلوب (پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری) برخوردار بوده و هر یک از مؤلفه‌ها نیز از توان قابل قبولی برای سنجش عامل کلی‌تر یعنی باورهای مطلوب برخوردارند. ضرایب آلفای کرونباخ سه مؤلفه پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری در پرسشنامه به ترتیب برابر با ۰/۸۹، ۰/۹۱ و ۰/۸۴ محاسبه شد. بر این اساس می‌توان گفت، گویه‌های هر یک از مؤلفه‌های پرسشنامه از همسانی درونی قابل قبول برخوردار است.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های به دست آمده، به نظر می‌رسد نسخه ایرانی پرسشنامه باورهای مطلوب، مقیاسی معتبر برای اندازه‌گیری نگرش‌ها در رابطه با توانایی لذت بردن از تجارب مثبت چه در پیش‌بینی، چه لذت از لحظه و چه یادآوری است. همچنین این پرسشنامه برای کاربرد در فعالیت‌های پژوهشی و کار بالینی از ویژگی‌های روان‌سنجی مناسبی برخوردار است.

استناد: عظیمی، شهرزاد؛ صابری، هایده؛ و باقری، فریبرز (۱۴۰۲). ساختار عاملی پرسشنامه باورهای مطلوب برایان در بین والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم. مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۵، ۹۳۳-۹۴۹.

مجله علوم روانشناختی، دوره ۲۲، شماره ۱۲۴، ۱۴۰۲. DOI: [10.52547/JPS.22.125.933](https://doi.org/10.52547/JPS.22.125.933)

© نویسنده‌گان.

✉ نویسنده مسئول: هایده صابری، دانشیار، گروه روانشناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران. رایانامه: h.saberi@riau.ac.ir

تلفن: ۰۹۱۲۶۹۷۲۲۵۳

مقدمه

اوتیسم^۱ اختلالی است که در تمام مرزهای نژادی، قومی، فرهنگی و اجتماعی بروز پیدا می‌کند. مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها^۲، درصد شیوع اوتیسم را از سال ۲۰۱۸ به بعد ۱ در ۵۹ تولد تخمین زده است و شیوع آن در پسرها چهار برابر بیشتر از دخترها است و هر دو جنس را تحت تأثیر قرار می‌دهد (مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها، ۲۰۱۸). متخصصان، اختلال اوتیسم را معلولیت رشدی فراگیری تعریف کرده‌اند که از بدو تولد همراه کودک است و شروع آن پیش از سه سالگی است. اختلال اوتیسم جزو اختلال‌های نافذ رشد است که با اختلال شدید در چند زمینه رشدی از جمله مهارت‌های تعامل اجتماعی و ارتباطی یا رفتار، تمایل‌ها و فعالیت‌های بسیار عجیب همراه است (گنجی، ۱۴۰۱). مطابق با معیارهای تشخیصی آماری اختلالات روانی، نسخه پنجم (DSM-5) اختلالات طیف اوتیسم به عنوان اختلال در روابط اجتماعی و رفتارها یا علائق محدود / تکراری تعریف شده است. این کمبودها فراوان و ماندگار هستند، که معمولاً در اوایل دوران کودکی ایجاد می‌شوند و به احتمال زیاد به اختلال عملکرد در زمینه‌های مختلف منجر می‌شوند (یاتس و کوچر، ۲۰۱۶). خانواده نقش مهمی در تحمل اثرات حادثه یا بیماری یکی از اعضای خود به خصوص در رابطه با کودک دارد و یکی از فشارزاترین تجربه‌ها برای هر خانواده‌ای، اداره کردن کودک با ناتوانی یا بیماری مزمن است (حسینی، حقیقت و بنی‌سی، ۱۳۹۸). اختلال اوتیسم افزون بر آن که مانند بسیاری از اختلال‌های دیگر، کودک را از مسیر رشد طبیعی خود خارج می‌کند، نظام خانواده را که در رأس آن والدین قرار دارند، نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد (بروبست، کلپتان و هندریک، ۲۰۱۹). اختلال اوتیسم اغلب با رفتارهای چالش برانگیز و سازش نیافته همراه است و این رفتارها برای والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم، سطح بالایی از استرس را ایجاد می‌کند که تأثیر منفی بر سلامت روان خانواده آنان می‌گذارد (اشنایدر و ترواینی، ۲۰۲۰). از متغیرهای مورد توجه در رابطه با والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم، باورهای مطلوب^۳ است. داشتن حس قوی از انسانیت ممکن است به افراد کمک کند تا تشخیص دهند که تجربیات مثبت، بخش شگفت‌انگیزی از انسان بودن را تشکیل می‌دهند و آن‌ها در زمان‌هایی شایسته لذت بردن

هستند. در نهایت، کسانی که در زمان‌های سخت با خود مهربان هستند، ممکن است بیشتر از تجربیات مثبت لذت ببرند، زیرا با تقویت حالات مثبت، لذت بردن می‌تواند به عنوان یک عمل مهربانی به خود تلقی شود (شلبرگ و همکاران، ۲۰۲۲). از سوی دیگر، لذت بردن ممکن است منجر به مهربانی فرد نسبت به خود شود. لذت بردن می‌تواند شامل قدردانی از دستاوردهای خود، توجه و آگاهی از تجارب مداوم خود و تلاش برای درک و کشف احساسات باشد (برایانت و وروف، ۲۰۰۷؛ لاوزون و گرین دمرز، ۲۰۲۰). لذت بردن به آگاهی از تجربه‌های مثبت و استفاده از راهبردهای مثبت تنظیم هیجان برای تقویت و گسترش احساسات مثبت ناشی از آن تجربه‌ها اشاره دارد (اسمیت و برایانت، ۲۰۱۷). در واقع، تمرکز حواس برای تجربه لذت امری مهم است، زیرا آگاهی از زمان حال برای درک و فهم آن بسیار ضروری است (برایانت، ۲۰۲۱). سهیم شدن با دیگران، خاطره سازی، تشویق خود، مقایسه، تیز حسی ادراکی، جذب، بیان رفتاری، آگاهی زمانی، شمردن موهبت‌ها، تفکر لذت‌کش، راهبردها یا روش‌های لذت بردن هستند. فرض بر این است که افراد از این که چگونه می‌توانند از تجارب مثبت زندگی لذت ببرند، آگاه هستند و این خودآگاهی، به شکل باورهایی در مورد توانایی فرد برای لذت بردن، آشکار می‌شود که با عنوان باورهای مطلوب شناخته می‌شوند (دینر و دینر، ۱۹۹۶، به نقل از عیدی خطیبی و همکاران، ۱۴۰۱).

در این میان، تعداد زیادی از مقیاس‌ها، نگرش‌های ناکارآمد و یا مؤلفه‌های هیجانی را اندازه‌گیری کرده‌اند (ایناموراتی و همکاران، ۲۰۱۳؛ گارنفسکی و کرایچ، ۲۰۰۶). با این حال، استفاده از این مقیاس‌ها نتوانست عملکرد عاطفی و بهزیستی ذهنی افراد را نشان دهد. چندین مقیاس نیز برای اندازه‌گیری توانایی فرد در لذت بردن، ساخته شده است. چنین مقیاس‌هایی نقاط قوت و محدودیت‌های فرد را بهتر نشان می‌دهند. مقیاس‌هایی که توانایی لذت بردن را ارزیابی می‌کنند، می‌توانند تأثیرات روان‌درمانی و هر رویکردی را که قصد دارد بهزیستی را تقویت کند، ارزیابی کنند (فاورود و همکاران، ۲۰۱۵). تا به حال، مقیاس‌های اندکی وجود داشته‌اند که بتوانند تنظیم هیجانات مثبت را اندازه‌گیری کنند از جمله آن‌ها می‌توان به مقیاس پاسخ به تأثیرات مثبت یا مقیاس اصلاح شده در تنظیم هیجان (نلیس و

3. savoring beliefs

1. autism

2. Centers for Disease Control and Prevention

با روش نمونه‌گیری در دسترس از نوع هدفمند انتخاب شدند. معیار ورود به پژوهش حاضر، داشتن حداقل یک فرزند مبتلا به اختلال طیف اوتیسم و شرط خروج نیز ابتلا به بیماری‌های سندروم x شکننده، فلج مغزی و نقص در سیستم‌های شنوایی و بینایی (بنا به خوداظهاری والدین و گزارش انجمن و مدرسه اوتیسم) بود.

ب) ابزار

پرسشنامه باورهای مطلوب^۱: این پرسشنامه توسط برایانیت در سال ۲۰۰۳ ساخته شد و دارای ۲۴ عبارت است که در ۳ خرده مقیاس توانایی لذت بردن فرد از رویدادهای مثبت در سه موقعیت پیش‌بینی آینده (سؤالات ۱، ۴، ۷، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۹، ۲۲) لذت در لحظه حال (سؤالات ۲، ۵، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۳) و یادآوری گذشته (سؤالات ۳، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۴) را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. هر خرده مقیاس دارای ۸ عبارت است که نیمی از آن‌ها در راستای خرده مقیاس بوده و با عنوان آن، رابطه مثبت دارد و نیمی دیگر در جهت مخالف خرده مقیاس بوده و با آن رابطه منفی دارد. برای نمره‌گذاری پرسشنامه از مقیاس لیکرتی ۷ درجه‌ای استفاده شده است که در دامنه بسیار موافقم تا بسیار مخالفم از صفر تا ۶ نمره‌گذاری می‌شود. روش نمره‌گذاری برای هر سه خرده مقیاس و مقیاس کل به این صورت است، مجموع نمرات آیت‌های منفی از مجموع نمرات آیت‌های مثبت کم می‌شود. دامنه نمرات در هر خرده مقیاس بین ۲۴+ تا ۲۴- و برای کل آزمون بین ۷۲+ تا ۷۲- است. اعتبار و روایی این مقیاس در سال ۲۰۰۳ توسط برایانیت مورد ارزیابی قرار گرفت. او برای این منظور از نتایج شش پژوهش استفاد کرد. پنج پژوهش روی دانشجویان و یک پژوهش بر روی افرادی که سن بالاتری داشتند، اجرا شد. او برای بررسی اعتبار همگرا و واگرا و سازه از روش تحلیل عاملی استفاده کرد. برای سنجش روایی این آزمون از روش بازآزمایی استفاده شده است، یعنی ۲۱ آزمودنی دو بار با فاصله دو هفته به این آزمون پاسخ دادند و نتایج برای کل مقیاس ۰/۸۴، خرده مقیاس پیش‌بینی آینده ۰/۸۰، لذت در لحظه ۰/۸۸ و یادآوری گذشته ۰/۸۵ محاسبه شد. میزان پایایی در پرسشنامه حاضر با استفاده از ضرایب آلفای کرونباخ برای سه مؤلفه پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری به ترتیب برابر با ۰/۸۹، ۰/۹۱ و ۰/۸۴ به دست آمد.

همکاران، ۲۰۱۱) و پرسشنامه باورهای مطلوب (برایانیت، ۲۰۰۳) اشاره کرد. نقطه قوت پرسشنامه باورهای مطلوب برایانیت، تمرکز بر تنظیم مثبت هیجانات و در برداشتن سه جهت‌گیری زمانی گذشته (یادآوری)، لحظه حال (لذت بردن از زمان حال) و آینده (انتظار) است. پرسشنامه مذکور از ۲۴ آیت تشکیل شده است که در آن هر جهت زمانی، با ۸ آیت نشان داده می‌شود. نیمی از آیت‌ها به صورت مثبت فرمول‌بندی شده اند، درحالی‌که نیمی دیگر دارای چارچوب‌های منفی هستند. پس از بررسی به روش تحلیل عاملی برای مدل سه عاملی، روایی و اعتبار نسخه فرانسوی باورهای مطلوب بسیار خوب گزارش شد (گولای و همکاران، ۲۰۱۸). ناژی و همکاران (۲۰۲۱) نیز پس از مطالعه بر روی اعتبار و روایی پرسشنامه باورهای مطلوب در مجارستان، آلفای کرونباخ در زیر مقیاس‌های پیش‌بینی ۰/۸۶، یادآوری ۰/۸۴ و لذت از لحظه ۰/۸۱ را گزارش کردند. با توجه به آنچه که مرور شد، در ایران تاکنون ابزار معتبری برای سنجش باورهای مطلوب در والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم گزارش نشده است. از این رو با توجه به اهمیت سنجش باورهای مطلوب در این دسته از والدین، هدف این مطالعه اعتبارسنجی این پرسشنامه در جمعیت ایرانی بود. همچنین مطالعه حاضر در صدد پاسخ‌گویی به این پرسش اساسی است که آیا مجموعه سؤالاتی که مقیاس‌های مختلف عامل‌های پرسشنامه باورهای مطلوب را می‌سنجد، از همسانی درونی بالایی برخوردار است و آیا پرسشنامه باورهای مطلوب در نمونه والدین دارای کودکان مبتلا به اوتیسم از درستی و قابلیت اعتماد مناسب برخوردار است؟

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: پژوهش حاضر از نظر هدف، بنیادی - کاربردی، از حیث نوع جمع‌آوری اطلاعات، پیمایشی پرسشنامه‌ای و از نظر روش‌شناسی در زمره مطالعات آزمون‌سازی به حساب می‌آید که در قالب یک طرح پژوهشی همبستگی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی والدین دارای کودک مبتلا به طیف اوتیسم در مدارس و انجمن اوتیسم شهرهای تهران، کرج، شهریار و هشتگرد در سال ۱۴۰۱ بود. با در نظر گرفتن تعداد سؤالات پرسشنامه باورهای مطلوب (۲۴ سؤال) و جدول مورگان، ۳۲۱ نفر به نسبت جنسی (۲۴۸ زن و ۷۳ مرد)

1. Savoring Belief Inventory (SBI)

برگردانده شد و در نهایت متن برگردان شده توسط فرد متخصص دیگری با متن اصلی مطابقت داده شد.

در ادامه مجوز لازم برای انجام پژوهش از دانشگاه اخذ گردید و به انجمن اوتیسم و مدارس کودکان مبتلا به اوتیسم در شهرهای تهران، کرج، شهریار و هشتگرد مراجعه شد. با همکاری مدیران مدارس با والدین (دارای کودکان مبتلا به اختلال اوتیسم) ارتباط برقرار شد و پس از برقراری رابطهٔ حسنه و اخذ رضایت و توضیح در مورد اهداف و نحوه پاسخ‌گویی به سؤالات، از آن‌ها خواسته شد که به سؤالات هر دو پرسشنامه (باورهای مطلوب و فرم کوتاه بهزیستی روانشناختی) پاسخ دهند. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌های خام استخراج و با روش تحلیل عامل تأییدی و با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS²⁵ و AMOS²⁴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر، ۳۲۱ نفر (۲۴۸ زن و ۷۳ مرد) از والدین دارای فرزند مبتلا به اوتیسم با میانگین و انحراف استاندارد سنی به ترتیب برابر با ۳۶/۹۶ و ۵/۵۳ سال شرکت کردند. میزان تحصیلات ۴۶ نفر (۱۴/۳ درصد) از شرکت‌کنندگان زیر دیپلم، ۹۲ نفر (۲۸/۷ درصد) دیپلم، ۲۴ نفر (۷/۵ درصد) فوق‌دیپلم، ۱۰۶ نفر (۳۳ درصد) لیسانس و ۵۳ نفر (۱۶/۵ درصد) فوق‌لیسانس یا بالاتر بود. جنسیت کودکان مبتلا به اوتیسم، ۱۲۷ نفر (۳۹/۶ درصد) دختر و ۱۹۴ نفر (۶۰/۴ درصد) پسر بود. در نهایت، میانگین و انحراف استاندارد سن کودکان مبتلا به اوتیسم به ترتیب برابر با ۷/۱۰ و ۲/۴۵ سال بود. جدول ۱ میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی هر یک از گویه‌های پرسشنامه باورهای مطلوب را نشان می‌دهد.

جدول ۱. میانگین (انحراف استاندارد) و چولگی (کشیدگی) هر یک از گویه‌های پرسشنامه

گویه	میانگین (انحراف استاندارد)	چولگی (کشیدگی)	گویه	میانگین (انحراف استاندارد)	چولگی (کشیدگی)
۱	۴/۱۴ (۱/۸۷)	-۰/۱۸ (-۱/۱۲)	۱۳	۳/۸۲ (۱/۸۳)	۰/۲۴ (-۱/۰۵)
۲	۳/۵۱ (۱/۷۱)	۰/۱۶ (-۰/۹۵)	۱۴	۳/۳۳ (۱/۵۸)	۰/۳۶ (۰/۴۸)
۳	۳/۸۳ (۱/۸۹)	-۰/۰۱ (-۱/۱۵)	۱۵	۳/۸۸ (۱/۲۳)	-۰/۰۳ (-۰/۵۸)
۴	۳/۵۹ (۱/۵۶)	۰/۴۶ (-۰/۵۵)	۱۶	۳/۸۵ (۱/۳۱)	-۰/۲۴ (-۰/۱۹)
۵	۳/۱۸ (۱/۷۹)	۰/۶۷ (-۰/۶۴)	۱۷	۳/۵۷ (۱/۸۱)	-۰/۱۳ (-۱/۱۶)
۶	۳/۷۷ (۱/۶۰)	-۰/۳۸ (-۰/۸۵)	۱۸	۳/۷۶ (۱/۵۱)	-۰/۴۰ (-۰/۶۷)
۷	۴/۲۹ (۱/۷۷)	-۰/۲۲ (-۰/۹۳)	۱۹	۳/۷۴ (۱/۴۸)	۰/۶۴ (۰/۰۲)

پرسشنامه بهزیستی روانشناختی فرم کوتاه ریف^۱: این مقیاس توسط ریف در سال ۱۹۸۰ ساخته شد. فرم اصلی پرسشنامه دارای ۱۲۰ سؤال است، ولی در مطالعات بعدی، فرم‌های کوتاه‌تر ۸۴ سؤالی، ۵۴ سؤالی و ۱۸ سؤالی هم از این پرسشنامه تهیه شد. در پژوهش حاضر از فرم کوتاه ۱۸ سؤالی استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۶ خرده مقیاس پذیرش خود (سؤالات ۲، ۸، ۱۰)، رابطهٔ مثبت با دیگران (۳، ۱۱، ۱۳)، خودمختاری (۹، ۱۲، ۱۸)، زندگی هدفمند (۵، ۱۴، ۱۶)، رشد شخصی (۷، ۱۲، ۱۵) و تسلط بر محیط (۱، ۴، ۶) است. در این پرسشنامه، سؤالات (۱، ۴، ۵، ۸، ۱۵، ۱۶، ۱۷ و ۱۸) به صورت معکوس نمره‌گذاری شده و سایر سؤالات به صورت مستقیم نمره‌گذاری می‌شوند. مجموع نمرات به عنوان نمره کلی بهزیستی روانشناختی محاسبه می‌شود. در این پرسشنامه هر چه فرد نمره بالاتری بگیرد، بیانگر بهزیستی روانشناختی بالاتر است (خانجانی و همکاران، ۱۳۹۳). روایی نسخهٔ فارسی فرم کوتاه پرسشنامه در مطالعهٔ خانجانی و همکاران (۱۳۹۳) مطلوب گزارش شده و همسانی درونی آن با استفاده از آلفای کرونباخ در شش عامل پذیرش خود، تسلط بر محیط، رابطهٔ مثبت با دیگران، زندگی هدفمند، رشد شخصی و خودمختاری به ترتیب برابر با ۰/۵۱، ۰/۷۶، ۰/۷۵، ۰/۵۲، ۰/۷۳، ۰/۷۲ و برای کل مقیاس ۰/۷۱ محاسبه شد.

ج) روش اجرا

ابتدا مترجم مسلط به زبان انگلیسی، نسخهٔ اصلی پرسشنامه باورهای مطلوب را به زبان فارسی ترجمه کرد و سپس توسط تیم پژوهش که مسلط به زبان انگلیسی بودند، متن ترجمه شده ویرایش شد و برخی واژگان اصلاح شدند. در مرحله بعد، متن ویرایش شده فارسی، توسط مترجم به زبان انگلیسی

¹. Ryff Scales of Psychological Well-Being Scale-Short Form

گوپه	میانگین (انحراف استاندارد)	چولگی (کشیدگی)	گوپه	میانگین (انحراف استاندارد)	چولگی (کشیدگی)
۸	۳/۸۶ (۱/۳۵)	-۰/۰۸ (-۱/۴۴)	۲۰	۴/۲۷ (۱/۶۹)	-۰/۱۹ (-۰/۵۹)
۹	۳/۵۵ (۱/۶۰)	-۰/۰۱ (-۰/۸۴)	۲۱	۳/۶۴ (۱/۹۰)	-۰/۳۴ (-۱/۱۰)
۱۰	۳/۷۸ (۱/۵۱)	-۰/۱۵ (-۰/۷۸)	۲۲	۳/۹۵ (۱/۷۹)	-۰/۷۲ (-۰/۵۱)
۱۱	۳/۵۱ (۱/۷۵)	-۰/۳۳ (-۱/۰۹)	۲۳	۳/۵۴ (۱/۶۵)	-۰/۱۷ (-۰/۸۴)
۱۲	۴/۰۱ (۱/۲۸)	-۰/۸۱ (-۰/۵۰)	۲۴	۳/۴۲ (۱/۵۸)	-۰/۱۲ (-۰/۶۶)

جدول ۱ نشان می‌دهد که بزرگ‌ترین میانگین مربوط به گوپه ۷ و کوچک‌ترین میانگین نیز مربوط به گوپه ۵ پرسشنامه است. همچنین داده‌های جدول ۱ نشان می‌دهد شاخص چولگی همه گوپه‌ها در محدوده ± ۱ قرار دارد. اگر چه شاخص کشیدگی گوپه‌های ۱، ۳، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۷ و ۲۱ خارج از محدوده ± ۱ قرار داشت، با وجود این تقسیم مقادیر کشیدگی بر خطای استاندارد کشیدگی مربوط به آن گوپه‌ها نشان داد که مقادیر Z به دست آمده برای هیچ یک از گوپه‌ها خارج از محدوده $\pm ۱/۹۶$ قرار ندارد. این یافته بیانگر آن است که داده‌های مربوط به گوپه‌های پرسشنامه در محدوده قابل قبول قرار دارند (تاباچنیک و فیدل، ۲۰۰۷). همچنین داده‌های پرت تک متغیری با استفاده از نمودار باکس پلات و داده‌های پرت چندمتغیری از طریق تحلیل اطلاعات مربوط به فاصله ماهالانویس (MD) بررسی شد و نتایج نشان داد که داده پرت تک متغیری و چندمتغیری در بین داده‌ها وجود ندارد. مفروضه نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف آزمون شد و نتایج نشان داد که آن مفروضه نیز در بین داده‌ها برقرار است. استقلال داده‌ها با آماره دوربین واتسون بررسی و تأیید شد. در نهایت مفروضه هم‌خطی بودن با استفاده از عامل تورم

واریانس و ضریب تحمل بررسی شد. نتایج نشان داد که مقادیر ضریب تحمل بزرگتر از ۰/۱ و مقادیر عامل تورم واریانس کوچک‌تر از ۱۰ است، این یافته‌ها بیانگر عدم وجود هم‌خطی در بین داده‌ها بود. چگونگی برازش مدل پرسشنامه باورهای مطلوب با داده‌های جمع‌آوری شده به کمک تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار AMOS-24 و برآورد بیشینه احتمال^۱ (ML) مورد بررسی قرار گرفت. سعی بر آن شد تا شاخص‌های برازندگی سه مدل اندازه‌گیری پرسشنامه، مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. مدل اول، یک عاملی بود که در آن اجازه داده شده بود همه گوپه‌ها تنها بر یک عامل بار عاملی ایجاد کنند. مدل دوم، سه عاملی بود که در آن هر گوپه تنها به عامل مکنون مورد نظر محدود شد و به عامل‌های مکنون اجازه داده شد تا با یکدیگر هم‌بسته باشند. مدل سوم، سه عاملی سلسله‌مراتبی بود که در آن هر گوپه تنها به عامل مکنون مورد نظر محدود شد و اجازه داده شد عامل‌های مکنون به عامل کلی‌تر، بار عاملی ایجاد کند. جدول ۲ شاخص‌های برازندگی مربوط به مدل‌های اندازه‌گیری پرسشنامه باورهای مطلوب را نشان می‌دهد.

جدول ۲. شاخص‌های برازندگی مربوط به مدل‌های اندازه‌گیری پرسشنامه باورهای مطلوب

شاخص‌های برازندگی	مدل یک عاملی	مدل سه عاملی	مدل سه عاملی سلسله‌مراتبی		نقطه برش ^۲
			مدل اولیه	مدل اصلاح شده	
مجذور کای	۲۳۵۸/۲۵	۶۲۴/۴۳	۵۹۷/۶۰	۴۹۸/۹۰	-
درجه آزادی مدل	۲۵۲	۲۴۹	۲۴۹	۲۴۳	-
χ^2/df	۹/۳۶	۲/۵۱	۲/۴۰	۲/۰۵	کمتر از ۳
GFI	۰/۴۴۲	۰/۸۶۱	۰/۸۶۵	۰/۹۰۷	۰/۹۰ >
AGFI	۰/۳۳۶	۰/۸۳۳	۰/۸۳۷	۰/۸۶۱	۰/۸۵ >
CFI	۰/۵۴۸	۰/۹۱۹	۰/۹۲۵	۰/۹۴۵	۰/۹۰ >
RMSEA	۰/۱۶۲	۰/۰۶۹	۰/۰۶۶	۰/۰۵۷	۰/۰۸ <
PGFI	۰/۳۲۷	۰/۷۱۵	۰/۷۱۹	۰/۷۲۳	۰/۵۰ >
IFI	۰/۵۵۰	۰/۹۲۰	۰/۹۲۶	۰/۹۴۵	۰/۹۰ >
TLI	۰/۵۰۵	۰/۹۱۱	۰/۹۱۷	۰/۹۳۸	۰/۹۰ >

۲. نقاط برش بر اساس دیدگاه کلاین (۲۰۱۶)، به نقل از بدیع‌نیا و همکاران، (۱۳۹۹).

۱. Maximum Likelihood

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که هیچ یک از شاخص‌های برازندگی از برازش قابل قبول مدل یک عاملی پرسشنامه باورهای مطلوب با داده‌های جمع‌آوری شده حمایت نمی‌کنند. همچنین به استثنای شاخص GFI و AGFI دیگر شاخص‌های برازندگی حاصل از تحلیل عاملی تأییدی از برازش دو مدل سه عاملی ($\chi^2/df = 2/51$ ، $CFI = 0/919$ ، $GFI = 0/861$ ، $TLI = 0/911$ ، $IFI = 0/920$ ، $PGFI = 0/715$ ، $AGFI = 0/833$ و $RMSEA = 0/069$) و سه عاملی سلسله مراتبی ($\chi^2/df = 2/40$ ، $CFI = 0/925$ ، $PGFI = 0/719$ ، $IFI = 0/926$ ، $AGFI = 0/837$ و $RMSEA = 0/066$) با داده‌ها حمایت نمودند. با وجود این نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که شاخص‌های برازندگی مدل سه عاملی سلسله مراتبی در مقایسه با مدل سه

عاملی به نقاط برش مورد نظر صاحب‌نظران نزدیک‌تر است. به همین دلیل چنین نتیجه‌گیری شد که مدل سه عاملی سلسله مراتبی در مقایسه با مدل‌های رقیب، برازش بهتری با داده‌های گردآوری شده دارد. در ادامه بر اساس شاخص‌های اصلاح با ایجاد کوواریانس بین خطاهای گویه‌های ۴، ۵، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۲ و ۲۳ در نهایت ۳ و ۱۵ مدل اصلاح و با این عمل همچنان که جدول ۲ نشان می‌دهد، شاخص‌های برازندگی مناسب‌تری برای مدل سه عاملی سلسله مراتبی به دست آمد ($\chi^2/df = 2/05$ ، $CFI = 0/945$ ، $PGFI = 0/723$ ، $IFI = 0/945$ ، $TLI = 0/938$ ، $GFI = 0/907$ و $AGFI = 0/861$ ، $RMSEA = 0/057$). جدول ۳ برآورد بارهای عاملی هر یک از گویه‌های پرسشنامه باورهای مطلوب در مدل سه عاملی سلسله مراتبی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. پارامترهای مدل اندازه‌گیری پرسشنامه باورهای مطلوب

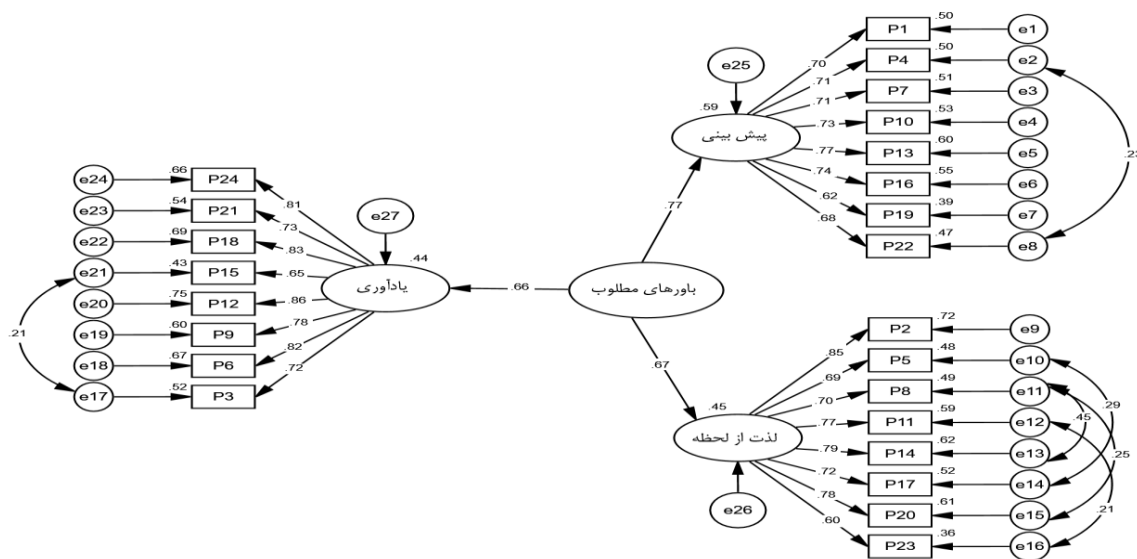
سطح	متغیرهای مکنون - نشان‌گر	b	SE	B	t
مرتبه اول	پیش‌بینی - گویه ۱	۱		۰/۷۰۴	
	پیش‌بینی - گویه ۴	۰/۸۳۸	۰/۰۷۲	۰/۷۰۶	۱۱/۶۸ ^{***}
	پیش‌بینی - گویه ۷	۰/۹۶۱	۰/۰۸۱	۰/۷۱۴	۱۱/۸۵ ^{***}
	پیش‌بینی - گویه ۱۰	۰/۸۴۰	۰/۰۷۰	۰/۷۲۹	۱۲/۰۸ ^{***}
	پیش‌بینی - گویه ۱۳	۱/۰۷۸	۰/۰۸۴	۰/۷۷۳	۱۲/۷۷ ^{***}
	پیش‌بینی - گویه ۱۶	۰/۷۴۰	۰/۰۶۰	۰/۷۴۲	۱۲/۲۸ ^{***}
	پیش‌بینی - گویه ۱۹	۰/۷۱۰	۰/۰۶۸	۰/۶۲۲	۱۰/۳۷ ^{***}
	پیش‌بینی - گویه ۲۲	۰/۹۳۳	۰/۰۸۲	۰/۶۸۴	۱۱/۳۳ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۲	۱		۰/۸۴۷	
	لذت از لحظه - گویه ۵	۰/۸۶۱	۰/۰۶۳	۰/۶۹۵	۱۳/۶۵ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۸	۰/۹۹۲	۰/۰۷۳	۰/۶۹۷	۱۳/۶۳ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۱۱	۰/۹۲۵	۰/۰۵۹	۰/۷۶۶	۱۵/۶۸ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۱۴	۰/۸۵۹	۰/۰۵۳	۰/۷۸۵	۱۶/۲۷ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۱۷	۰/۹۰۸	۰/۰۶۳	۰/۷۲۴	۱۴/۴۶ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۲۰	۱/۲۳۸	۰/۰۷۷	۰/۷۷۹	۱۶/۰۸ ^{***}
	لذت از لحظه - گویه ۲۳	۰/۶۸۷	۰/۰۶۱	۰/۶۰۲	۱۱/۲۸ ^{***}
	یادآوری - گویه ۳	۱		۰/۷۲۱	
	یادآوری - گویه ۶	۰/۹۶۲	۰/۰۶۷	۰/۸۱۷	۱۴/۳۴ ^{***}
	یادآوری - گویه ۹	۰/۹۱۰	۰/۰۶۷	۰/۷۷۸	۱۳/۶۳ ^{***}
	یادآوری - گویه ۱۲	۰/۸۱۰	۰/۰۵۳	۰/۸۶۵	۱۵/۱۸ ^{***}
	یادآوری - گویه ۱۵	۱/۰۶۶	۰/۰۸۳	۰/۶۵۲	۱۲/۸۰ ^{***}
	یادآوری - گویه ۱۸	۰/۹۱۶	۰/۰۶۳	۰/۸۳۰	۱۴/۵۶ ^{***}
	یادآوری - گویه ۲۱	۱/۰۱۹	۰/۰۷۹	۰/۷۳۴	۱۲/۸۴ ^{***}
	یادآوری - گویه ۲۴	۰/۹۴۴	۰/۰۶۶	۰/۸۱۴	۱۴/۲۸ ^{***}
مرتبه دوم	باورهای مطلوب - پیش‌بینی	۱		۰/۷۶۷	

سطح	متغیرهای مکنون - نشان گر	b	SE	B	t
باورهای مطلوب - لذت از لحظه		۰/۹۶۶	۰/۱۴۵	۰/۶۷۴	۶/۶۷**
باورهای مطلوب - یادآوری		۰/۸۹۳	۰/۱۳۹	۰/۶۶۰	۶/۴۱**

نکته: گویه‌های ۱، ۲ و ۳ در تحلیل مرتبه اول و مؤلفه پیش‌بینی در تحلیل مرتبه دوم با عدد ۱ تثبیت شده و بنابراین خطای استاندارد و سطح معناداری برای آن‌ها محاسبه نشده است.

داده‌های جدول ۳ نشان می‌دهد بزرگ‌ترین بار عاملی در تحلیل مرتبه اول مربوط به گویه ۱۲ ($\beta = ۰/۸۶۵$) و کوچک‌ترین بار عاملی مربوط به گویه ۲۳ ($\beta = ۰/۶۰۲$) بود. در مرتبه دوم تحلیل، بار عاملی مؤلفه‌های پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری به ترتیب برابر با ۰/۷۶۷، ۰/۶۷۴ و ۰/۶۶۰ به دست آمد. با توجه به این که بارهای عاملی استاندارد همه نشانگرها در مرتبه اول

و دوم تحلیل بالاتر از ۰/۳۲ بود. بر این اساس چنین نتیجه‌گیری می‌شود که هر یک از گویه‌ها از توان لازم برای سنجش مؤلفه‌های باورهای مطلوب برخوردارند و هر یک از مؤلفه‌ها از توان قابل قبولی برای سنجش عامل کلی‌تر یعنی باورهای مطلوب برخوردارند. شکل ۱ مدل اندازه‌گیری پرسشنامه باورهای مطلوب با استفاده از داده‌های استاندارد را نشان می‌دهد.

شکل ۱. مدل اندازه‌گیری پرسشنامه باورهای مطلوب با استفاده از داده‌های استاندارد

همچنین در پژوهش حاضر به منظور ارزیابی روایی همگرای پرسشنامه باورهای مطلوب، ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های آن و مؤلفه‌های پرسشنامه بهزیستی روانشناختی مورد بررسی قرار گرفت که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های باورهای مطلوب، مثبت و معنادار است. این یافته بیانگر همبستگی درونی قابل قبول مؤلفه‌های پرسشنامه باورهای مطلوب است. همچنین نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های سه‌گانه پرسشنامه باورهای مطلوب با مؤلفه‌های پرسشنامه بهزیستی روانشناختی، مثبت و

معنادار است. براساس این یافته می‌توان گفت پرسشنامه باورهای مطلوب از روایی همگرا برخوردار است. در نهایت، نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، ضرایب آلفای کرونباخ سه مؤلفه پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری در پرسشنامه باورهای مطلوب به ترتیب برابر با ۰/۸۹، ۰/۹۱ و ۰/۸۴ به دست آمده است. بر این اساس می‌توان گفت که گویه‌های هر یک از مؤلفه‌های پرسشنامه باورهای مطلوب از همسانی درونی قابل قبولی برخوردار است.

جدول ۴. ضرایب همبستگی بین مؤلفه‌های پرسشنامه باورهای مطلوب و بهزیستی روانشناختی

تغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱. باورهای مطلوب - پیش‌بینی	-								
۲. باورهای مطلوب - لذت از لحظه	۰/۴۲**	-							
۳. باورهای مطلوب - یادآوری	۰/۴۹**	۰/۳۸**	-						
۴. بهزیستی روانشناختی - پذیرش	۰/۳۵**	۰/۲۹**	۰/۳۰**	-					
۵. بهزیستی روانشناختی - استقلال	۰/۲۷**	۰/۲۴**	۰/۲۱**	۰/۶۵**	-				
۶. بهزیستی روانشناختی - تسلط محیطی	۰/۳۸**	۰/۳۴**	۰/۳۵**	۰/۶۳**	۰/۳۴**	-			
۷. بهزیستی روانشناختی - ارتباط مثبت	۰/۳۲**	۰/۲۶**	۰/۳۸**	۰/۵۷**	۰/۳۶**	۰/۴۸**	-		
۸. بهزیستی روانشناختی - هدفمندی	۰/۳۶**	۰/۲۷**	۰/۳۰**	۰/۵۴**	۰/۵۰**	۰/۳۹**	۰/۳۲**	-	
۹. بهزیستی روانشناختی - رشد شخصی	۰/۲۹**	۰/۳۱**	۰/۳۳**	۰/۶۲**	۰/۴۸**	۰/۴۲**	۰/۳۷**	۰/۴۱**	-
میانگین	۲۹/۹۴	۲۸/۷۶	۲۹/۸۷	۱۱/۷۲	۱۱/۳۲	۱۰/۹۷	۱۲/۱۹	۱۰/۶۸	۹/۹۱
انحراف استاندارد	۶/۱۲	۶/۵۸	۵/۹۳	۳/۰۳	۳/۱۸	۳/۵۱	۳/۴۰	۳/۸۷	۳/۳۸
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۸۹	۰/۹۱	۰/۸۴	۰/۵۶	۰/۶۹	۰/۶۷	۰/۷۱	۰/۶۴	۰/۶۸

 ** $P < ۰/۰۱$

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی ساختار عاملی پرسشنامه باورهای مطلوب در بین والدین دارای کودک مبتلا به اوتیسم انجام شد. باورهای مطلوب، فرآیندی است که افراد درگیر آن می‌شوند تا به تجربیات مثبت زندگی‌شان توجه، قدردانی و آن‌ها را تقویت کنند (برایانت و وروف، ۲۰۰۷). تمایل به لذت با سطوح بالاتری از شادی و رضایت از زندگی مرتبط است (چادویک، خوزه و برایانت، ۲۰۲۱؛ خوزه، برایانت، و ماکاسکیل، ۲۰۲۰). از دیگر عواملی که به سازگاری والدین با کودکان کمک می‌کند، ویژگی شخصیتی والدین از جمله صبر، اعتقاد به حق حیات کودک، شفقت با خود، الگوپذیری از اطرافیان، احساس مسئولیت در قبال فرزند، احساس مسئولیت در قبال جامعه، تاب‌آوری، تجربه‌آموزی از گذشته، ارتقای توانمندی‌های فردی از طریق فعالیت، ورزش و مطالعه و داشتن رضایت زناشویی، توانایی پذیرش شرایط، توانایی وفق دادن خود با شرایط و دریافت معنا از مشکل است (گنجعلی، سعادت‌ی و اساسه، ۱۴۰۱). لذت بردن شامل هرگونه واکنشی است که با هدف تنظیم هیجانات مثبت ناشی از تجربیات مثبت انجام می‌شود (برایانت و وروف، ۲۰۰۷). افراد می‌توانند با انجام کارهایی مانند ماندن در لحظه، شمردن نعمت‌ها، به اشتراک گذاشتن تجربیات با دیگران و ابراز کلامی یا فیزیکی احساسات مثبت از یک تجربه مثبت لذت ببرند. نتایج پژوهش یوسفی سیاکوچه، کافی ماسوله و ابوالقاسمی (۱۳۹۹) نشان داد که با آموزش شفقت به خود ذهن آگاه،

می‌توان موجب بهبود لذت جویی و حافظه سرگذشتی در دانشجویان افسرده شد. لذت بردن می‌تواند در جهت‌گیری‌های زمانی مختلف رخ دهد، از جمله چشیدن تجارب مثبتی که در گذشته اتفاق افتاده است (یعنی یادآوری خاطرات)، که در حال حاضر اتفاق می‌افتد (یعنی مزه کردن لحظه‌ای)، یا ممکن است در آینده اتفاق بیفتد (یعنی پیش‌بینی) (برایانت، ۲۰۲۱؛ برایانت و وروف، ۲۰۰۷). لذت بردن می‌تواند قبل، در طول و/یا بعد از یک تجربه اتفاق بیفتد، زیرا افراد (الف) خاطرات تجربیات مثبت گذشته را از طریق یادآوری، (ب) تجارب مثبت مستمر در زمان حال را با لذت بردن از لحظه (ج) تجربیات مثبت آینده را از طریق پیش‌بینی می‌چشند (اسمیت، هریسون، کورتز و برایانت، ۲۰۱۴). بر خلاف معیارهای اندازه‌گیری احساسات مثبت به خودی خود، باورهای مطلوب به برداشت افراد از توانایی خود در درک لذت یا به دست آوردن لذت در رابطه با گذشته، حال و آینده متمرکز است. فرآیند درک لذت به آگاهی ذهنی از لذت بردن و توجه آگاهانه و عامدانه به تجربه لذت نیاز دارد (برایانت، وروف، ۲۰۰۲). آموزش مهارت‌های زندگی مبتنی بر ذهن آگاهی می‌تواند احساس کفایت و شایستگی سطح بالا، سلامت روانی، خودشکوفایی و تجربه هیجان‌های مثبت را افزایش دهند که موجب پیشگیری از آسیب روانی و ارتقا سلامت روان می‌شود (آذری و همکاران، ۱۴۰۱). بررسی ساختار عاملی پرسشنامه باورهای مطلوب با سه مقیاس (پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری) که با ۲۴ سؤال مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت

با پژوهش برایان (۲۰۰۳) همسو است. یافته‌های پژوهش حاضر که نشان داد پرسشنامه باورهای مطلوب، معیار و مقیاس معتبر و قابل اعتمادی از باورهای افراد در مورد ظرفیت آن‌ها برای لذت بردن از تجربیات مثبت است با نتایج مطالعات برایان (۲۰۰۳)، ناژی و همکاران (۲۰۲۲) و گولای و همکاران (۲۰۱۸) همخوان است. در پژوهش حاضر، سعی شد تا شاخص‌های برازندگی سه مدل اندازه‌گیری پرسشنامه مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. مدل اول یک عاملی بود که در آن اجازه داده شده بود همه گویه‌ها تنها بر یک عامل بار عاملی ایجاد کنند. مدل دوم سه عاملی بود که در آن هر گویه تنها به عامل مکنون مورد نظر محدود شد و به عامل‌های مکنون اجازه داده شد تا با یکدیگر هم‌بسته باشند. مدل سوم سه عاملی سلسله‌مراتبی بود که در آن هر گویه تنها به عامل مکنون مورد نظر محدود شد و اجازه داده شد عامل‌های مکنون به عامل کلی‌تر، بار عاملی ایجاد کنند. همچنین یافته‌های پژوهش نشان داد که شاخص‌های برازندگی مناسب‌تری برای مدل سه عاملی سلسله‌مراتبی وجود دارد.

در این پژوهش، بارهای عاملی در دو مرحله انجام شد که در مرحله اول گویه شماره ۱۲ که مربوط به مرحله یادآوری بود و کوچک‌ترین آن مربوط به گویه شماره ۲۳ بود که لذت بردن فرد از لحظه حال را نشان می‌داد. در مرحله دوم، بار عاملی مؤلفه‌های پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری نیز نشان دارد که بارهای عاملی استاندارد همه نشانگرها در هر دو مرتبه بالاتر از ۰/۳۲ است که نشان دهنده توان لازم برای سنجش مؤلفه‌های باورهای مطلوب است و همچنین از توان قابل قبولی برای سنجش کلی باورهای مطلوب در افراد برخوردار است. ضرایب آلفای کرونباخ سه مؤلفه پیش‌بینی، لذت از لحظه و یادآوری پرسشنامه باورهای مطلوب (۰/۸۹)، (۰/۹۱ و ۰/۸۴) نیز نشان دهنده همسانی درونی قابل قبول پرسشنامه باورهای مطلوب بود. برای ارزیابی میزان روایی همگرایی پرسشنامه نیز ضرایب همبستگی آن با پرسشنامه بهزیستی روانشناختی مورد ارزیابی قرار گرفت که نشان دهنده آن بود که بین مؤلفه‌های باورهای مطلوب و بهزیستی روانشناختی رابطه مثبت و معناداری برقرار است. این یافته نشان داد که پرسشنامه باورهای مطلوب از همبستگی درونی قابل قبولی برخوردار است. این نتیجه با یافته‌های پژوهش اسمیت و هانی (۲۰۱۹) منطبق است. بر این اساس، لذت بردن از تجارب مثبت می‌تواند انعطاف‌پذیری و بهزیستی بیشتر را از طریق افزایش احساسات مثبت، ارتقاء دهد (توگاد و فردریکسون،

۲۰۰۴). باورهای لذت بردن، توانایی متمرکز کردن توجه فرد بر تجربیات مثبت و اصلاح افکار و رفتارهای خود به گونه‌ای است که احساسات مثبت را تشدید و طولانی می‌کند (برایان، چادویک، و کلو، ۲۰۱۱). بهزیستی روانشناختی از جمله عواملی است که تجربه هیجان‌های مثبت، رضایت‌مندی و ارزیابی مثبت از پیرامون را به همراه دارد (جاودان، رستگاری‌کیا و آجی‌رمکانی، ۱۴۰۰). در مجموع این نتایج نشان می‌دهد که مقیاس باورهای مطلوب ابزار معتبری برای بررسی ظرفیت لذت بردن فرد در سه بازه زمانی پیش‌بینی، زمان حال و یادآوری است.

مطالعه حاضر به مانند سایر پژوهش‌ها با محدودیت‌هایی مواجه بود که باید در مطالعات آتی مورد توجه قرار گیرد. یکی از محدودیت‌ها، اجرای پژوهش در بین والدین دارای کودک اوتیسم بود که می‌تواند در نتایج تأثیرگذار باشد. محدودیت دیگر این بود که اکثریت افراد شرکت‌کننده در پژوهش حاضر، مادران این کودکان بودند و تعداد زیادی از پدران به دلایل مختلف از جمله مشغله کاری و در دسترس نبودن با پژوهشگران همکاری نکردند، که این موضوع نیز می‌تواند در نتایج پژوهش تأثیرگذار باشد. در نظر نگرفتن متغیرهایی مانند وضعیت اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی والدین، خودگزارشی بودن پرسشنامه‌ها نیز از محدودیت‌های دیگر پژوهش حاضر بود که این عوامل نیز به نوبه خود می‌توانند تعمیم‌پذیری نتایج به عموم جامعه را تحت تأثیر قرار دهند. هر چند پژوهش حاضر در میان والدین دارای کودکان مبتلا به طیف اوتیسم انجام شد، اما نتایج آن می‌تواند برای سایر افراد نیز قابل استفاده باشد. از این رو با توجه به یافته‌های به دست آمده پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی پرسشنامه مورد نظر در سایر جمعیت‌های عمومی نیز تکرار شود تا بتوان نتایج را با اطمینان بیشتری به سایر اقشار جامعه تعمیم داد. در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شرکت‌کنندگان در پژوهش‌های آتی نیز می‌تواند به تعمیم مطمئن‌تر نتایج کمک کند. علاوه بر این، انجام پژوهش حاضر در نمونه‌های بالینی و غیربالینی، شواهد تجربی بیشتری را در کاربردپذیری این پرسشنامه در نمونه‌های ایرانی فراهم می‌آورد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: این مقاله برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول در رشته روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران است. پژوهش حاضر با کسب کد اخلاق IR.IAU.SRB.REC.1400.092 از کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران انجام شده است. در این پژوهش ملاحظات اخلاقی رعایت شده است و تمامی شرکت کنندگان با تکمیل فرم رضایت نامه و به صورت کاملاً آگاهانه در پژوهش شرکت کردند. قبل از اجرای پژوهش، در خصوص محرمانه بودن اطلاعات، اهداف پژوهش و نحوه پاسخ گویی به پرسشنامه ها، توضیحات لازم به شرکت کنندگان داده شد.

حامی مالی: این پژوهش در قالب رساله دکتری و بدون حامی مالی می باشد.

نقش هر یک از نویسندگان: نویسنده اول این مقاله به عنوان پژوهشگر اصلی، نویسنده دوم به عنوان استاد راهنما و نویسنده سوم نیز به عنوان استاد مشاور در این پژوهش نقش داشتند.

تضاد منافع: نویسندگان هیچ تضاد منافی در رابطه با این پژوهش اعلام نمی نمایند.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از تمامی والدین شرکت کننده، مدیران انجمن و مدارس اوتیسم که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند، تشکر و قدردانی می گردد.

منابع

آذری، زهراء؛ امینی‌منش، سجاده؛ مظفری، محمد و امیدوار بنفشه (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی مبتنی بر ذهن‌آگاهی بر بهزیستی روانشناختی و نگرش والدین کودکان کم‌توان ذهنی آموزش‌پذیر. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱ (۱۱۵)، ۱۴۲۷-۱۴۴۲.

<https://doi.org/10.52547/JPS.21.115.1427>

بدیع‌نیا، فریبا؛ بشردوست، سمین و صابری، هایده (۱۳۹۹). تدوین مدل پیش‌بینی اضطراب مرگ براساس باور به دنیای عادلانه و همدلی عاطفی با نقش میانجی‌گری معنویت. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۳ (۴)، ۲۶۴۳-۲۶۵۴.

<https://doi.org/10.22038/mjms.2020.17916>

جاودان، موسی؛ رستگاری‌کیا، طویه و آجی‌رمکانی، ایمانه (۱۴۰۰). مدلیابی روابط ساختاری پیش‌بینی تاب‌آوری بر اساس بهزیستی روانشناختی و ارزش‌های شخصی با میانجی‌گری معنای زندگی در دانشجویان. *دو فصلنامه روانشناسی معاصر*، ۱۶ (۱)، ۱۴۵-۱۵۸.

<https://bjcp.ir/article-1-1937-fa.html>

حسنی، ملیحه؛ حقیقت، سارا و بنی‌سی، پریناز (۱۳۹۸). تبیین افسردگی براساس انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و احساس انسجام در مادران دارای فرزند مبتلا به اوتیسم. *رویش روانشناسی*، ۸ (۶)، ۱۰۳-۱۱۲.

<http://frooyesh.ir/article-1-1108-fa.html>

خانجانی، مهدی؛ شهیدی، شهریار؛ فتح‌آبادی، جلیل؛ مظاهری، محمدعلی و شکری، امید (۱۳۹۳). ساختار عاملی و ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه (۱۸ سؤالی) مقیاس بهزیستی روانشناختی ریف در دانشجویان دختر و پسر. *اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی*، ۹ (۳۲)، ۲۷-۳۶.

https://jtbcp.riau.ac.ir/article_67.html

عیدی‌خطیبی، رقیه؛ خانجانی، زینب؛ باباپور، خیرالدین؛ جلیل؛ بخشی‌پور رودسری، عباس و محمود علیلو، مجید (۱۴۰۱). بررسی و مقایسه اثربخشی مداخله مبتنی بر مدل لذت‌افزایی و مدل خودخاموشی در کاهش افسردگی در زنان دارای نشانه‌های افسردگی. *فصلنامه علمی روش‌ها و مدل‌های روانشناختی*، ۱۳ (۴۹)، ۱۲۳-۱۳۴.

<https://doi.org/10.30495/jpmm.2022.28856.3476>

گنجی، مهدی (۱۴۰۱). *آسیب‌شناسی روانی براساس DSM-5*. تهران: انتشارات ساوالان.

گنجعلی، مهتاب؛ سعادت، ابوطالب و اساسه مریم (۱۴۰۱). واکاوی عوامل مؤثر بر سازگاری والدین دارای کودک مبتلا به درخودماندگی. *مجله علوم روانشناختی*، ۲۱ (۱۱۷)، ۱۸۶۷-۱۸۷۸.

<https://doi.org/10.52547/JPS.21.117.1867>

یوسفی‌سیاکوچه، عادله؛ کافی‌ماسوله، سید موسی و ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۹). تأثیر آموزش شفقت به خود ذهن‌آگاه بر لذت‌جویی، حافظه سرگذشتی و کیفیت خواب دانشجویان افسرده. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹ (۹۱)، ۸۴۵-۸۵۶.

<http://psychologicalscience.ir/article-1-676-en.html>

References

- Azari, Z., Aminimanesh, S., Mozafari, M., & Omidvar, B. (2022). The efficacy of mindfulness-based life skill training on parent-child relationship among parents of children with mild intellectual disability. *Journal of psychologicalscience*, 21(115), 1427-1442. [Persian] <https://doi.org/10.52547/JPS.21.115.1427>
- Badinia, F., Bashardoust, S., & Saberi, H. (2020). Developing a Model for Predicting Death Anxiety Based on Belief in a Just World and Emotional Empathy with the Mediating Role of Spirituality. *medical journal of mashhad university of medical sciences*, 63(4), 2643-2654. <https://doi.org/10.22038/mjms.2020.17916>
- Benbassat, N., & Shulman, S. (2016). The significance of parental reflective function in the adjustment of young adults. *Journal of Child and Family Studies*, 25, 2843-2852. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0450-5>
- Brobst, J. B., Clopton, J. R., & Hendrick, S. S. (2009). Parenting children with autism spectrum disorders: The couple's relationship. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 24(1), 38-49. <https://doi.org/10.1177/1088357608323699>
- Bryant, F. B., & Veroff, J. (2017). *Savoring: A new model of positive experience*. Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9781315088426>
- Bryant, F. B. (2021). Current progress and future directions for theory and research on savoring. *Frontiers in Psychology*, 12, 771698. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.771698>
- Bryant, F. B., Chadwick, E. D., & Kluwe, K. (2011). Understanding the processes that regulate positive emotional experience: Unsolved problems and future directions for theory and research on savoring. *International Journal of Wellbeing*, 1(1), 107-126. <https://doi.org/10.5502/ijw.v1i1.18>
- Bryant, F. B. (1989). A four-factor model of perceived control: Avoiding, coping, obtaining, and savoring. *Journal of personality*, 57(4), 773-797. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1989.tb00494.x>

- Chadwick, E. D., Jose, P. E., & Bryant, F. B. (2021). Styles of everyday savoring differentially predict well-being in adolescents over one month. *Journal of Happiness Studies*, 22, 803-824. <https://doi.org/10.1007/s10902-020-00252-6>
- Diener, E., & Diener, C. (1996). Most people are happy. *Psychological science*, 7(3), 181-185. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.1996.tb00354.x>
- Eidi Khatibi, R., Khanjani, Z., Babapour Kheyreddin, J., Bakhshipour Rudsari, A., & Mahmoud Alilou, M. (2022). Evaluation and comparison of the effectiveness of intervention based on savoring model and self silencing model in reducing depression in women with depression symptoms. *Psychological Methods and Models*, 13(49), 123-134. [Persian] <https://doi.org/10.30495/jpmm.2022.28856.3476>
- Favrod, J., Nguyen, A., Fankhauser, C., Ismailaj, A., Hasler, J. D., Ringuet, A., ... & Bonsack, C. (2015). Positive Emotions Program for Schizophrenia (PEPS): a pilot intervention to reduce anhedonia and apathy. *BMC psychiatry*, 15(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12888-015-0610-y>
- Ganji, M (2022). *Psychopathology according to DSM-5*. Tehran: Savalan Publications.
- Garnefski, N., & Kraaij, V. (2006). Cognitive emotion regulation questionnaire—development of a short 18-item version (CERQ-short). *Personality and individual differences*, 41(6), 1045-1053. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.04.010>
- Ghanjali, M., Saadati Shamir, A., & Asaseh, M. (2022). Inquiry factors affecting parents' compatibility with autism child. *Journal of Psychological Science*, 21(117), 1867-1878. [Persian] <https://doi.org/10.52547/JPS.21.117.1867>
- Golay, P., Thonon, B., Nguyen, A., Fankhauser, C., & Favrod, J. (2018). Confirmatory factor analysis of the French version of the Savoring Beliefs Inventory. *Frontiers in psychology*, 9, 181. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00181>
- Hasani M, Haghighat S, Banisi P (2019). The explain of depression based on sense of coherence and cognitive flexibility among mothers of children with autism. *Rooyesh-e- Ravanshenasi Journal*, 8 (6), 103-112. [Persian] <http://frooyesh.ir/article-1-1108-fa.html>
- Innamorati M., Tamburello S., Contardi A., Imperatori C., Tamburello A., Saggino A., et al. (2013). Psychometric properties of the attitudes toward self-revised in Italian young adults. *Depression Research and Treatment*, 54, 46–52. <https://doi.org/10.1155/2013/209216>
- Javdan, M., Rastegarikia, T., Aji Ramkani, I. (2021). Predicting Resilience Based on Psychological WellBeing and Personal Values with the Mediating role of Life Meaning in College Students, *Contemporary Psychology*, 16 (1). 145-158. [Persian] <https://bjcp.ir/article-1-1937-fa.html>
- Jose, P. E., Bryant, F. B., & Macaskill, E. (2021). Savor now and also reap the rewards later: amplifying savoring predicts greater uplift frequency over time. *The Journal of Positive Psychology*, 16(6), 738-748. <https://doi.org/10.1080/17439760.2020.1805504>
- Khanjani, M., Shahidi, S., Fathabadi, J., Mazaheri, M. A., & Shokri, O. (2014). Factor structure and psychometric properties of the Ryff's scale of Psychological well-being, short form (18-item) among male and female students. *Thoughts and Behavior in Clinical Psychology*, 9(32), 27-36. [Persian] https://jtbcp.riau.ac.ir/article_67.html?lang=en
- Lauzon, A., & Green-Demers, I. (2020). More of a good thing is even better: Towards a new conceptualization of the nature of savouring experiences. *Journal of Happiness Studies*, 21(4), 1225-1249. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00125-7>
- Nagy, H., Magyaródi, T., Vargha, A., & Oláh, A. (2022). The Development of a Shortened Hungarian Version of the Savoring Beliefs Inventory. *Mentálhigiéné és Pszichoszomatika*, 23(1), 95-111. <https://doi.org/10.1556/0406.23.2022.003>
- Nelis, D., Quoidbach, J., Hansenne, M., & Mikolajczak, M. (2011). Measuring individual differences in emotion regulation: The emotion regulation profile-revised (ERP-R). *Psychologica belgica*, 51(1). <https://hdl.handle.net/2268/95387>
- Schellenberg, B. J., Semenchuk, B., Bailis, D. S., Strachan, S., & Quach, A. (2022). Good times, bad times: A closer look at the relationship between savoring and self-compassion. *Personality and Individual Differences*, 198, 111807. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111807>
- Smith, J. L., Harrison, P. R., Kurtz, J. L., & Bryant, F. B. (2014). Nurturing the capacity to savor: Interventions to enhance the enjoyment of positive experiences. *The Wiley Blackwell handbook of positive psychological interventions*, 42-65. <https://doi.org/10.1002/9781118315927.ch3>
- Smith, J. L., & Hanni, A. A. (2019). Effects of a Savoring Intervention on Resilience and Well-Being of Older

- Adults. *Journal of applied gerontology: the official journal of the Southern Gerontological Society*, 38(1), 137-152.
<https://doi.org/10.1177/0733464817693375>
- Snyder, W., & Troiani, V. (2020). Behavioural profiling of autism connectivity abnormalities. *BJPsych Open*, 6(1), e11.
<https://doi.org/10.1192/bjo.2019.102>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). Using multivariate statistics (5 th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Tugade, M. M., & Fredrickson, B. L. (2004). Resilient individuals use positive emotions to bounce back from negative emotional experiences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86, 320-333.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.86.2.320>
- Yates, K., & Le Couteur, A. (2016). Diagnosing autism/autism spectrum disorders. *Paediatrics and Child Health*, 26(12), 513-518.
<https://doi.org/10.1016/j.paed.2016.08.004>
- Yousefi Siakoucheh A, Kafi Masouleh S M, Abolghasemi A. (2020). Efficiency of mindful self-compassion training on hedonia, autobiographical memory and sleep quality in depressed university students. *Journal of Psychological Science*. 19(91), 845-856. [Persian] <http://psychologicalscience.ir/article-1-676-en.html>